

Как държавната администрация нарушава основното човешко право на семеен живот

Илиана САВОВА

Правото на семеен живот е едно от малкото основни човешки права, които имат изцяло лично съдържание и измерение. То визира личностни взаимоотношения и поведение и има най-малко допирни точки с публичния интерес на държавата. Този интерес, доколкото го има, се изчерпва с грижата на държавата тези взаимоотношения да се закрилят, развият и да бъдат стимулирани, защото се предполага, че колкото по-нормален живот имат отделните индивиди, толкова по-балансирано е обществото, което те изграждат. Поне се предполага, че трябва да е така. В България, оказва се, държавата не спазва това правило на поведение, ако в брачната връзка е намесен чужд гражданин.

Чужденците могат да пребивават у нас по два начина - краткосрочно и дългосрочно. Краткосрочно е пребиваването с цел туризъм, гостуване, командировки, участие в различни мероприятия, бизнесначинания, лечение и други подобни дейности. Разрешение за дългосрочно пребиваване се иска обикновено, когато чужденецът желае по-трайно да се засели в България заради обучение, бизнес или, както е в разглеждания случай, при установяване на семейни връзки. При дългосрочното пребиваване обаче чл. 27, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ) изисква чужденецът да е влязъл в страната на основание специална виза за дългосрочно пребиваване, по-известна като виза "D". Наличието на тази виза е абсолютно условие молбата за разрешаване на дългосрочното пребиваване да бъде разгледана от имиграционната полиция - Дирекция "Миграция" при МВР. С едно императивно изключение - ако чужденецът е сключил брак с български гражданин и иска пребиваване на това основание. Тогава, според закона, виза "D" не е необходима.

Законът е ясен, но не и практиката по него. От година насам Дирекция "Миграция" чрез регионалните си органи отказва да разглежда молбите на чужденци, сключили брак с българи, ако нямат виза "D". Независимо от категоричната разпоредба на чл. 27, ал. 1 ЗЧРБ. Десетки са случаите на получените "уведомително писмо", в което се обяснява, че без виза "D" пребиваване не може да се разреши. Това на практика означава, че конкретното семейство е изправено пред една-единствена алтернатива - да се раздели. Съпругът-чужденец трябва да напусне България, да се върне обратно в страната си, където пред българското консулство да кандидатства за виза "D". Едва когато я получи може да влезе обратно в България, защото само при влизане на основание виза "D" имиграционната администрация счита, че има валидно подаване на молбата за дългосрочно пребиваване.

Съществува обаче и възможността такава виза да

бъде отказана - хипотеза напълно вероятна, когато става въпрос за административно производство, каквото е визовото. В този случай жалбата против отказа ще трябва да се адресира до съда, което в личен план за семейството означава още месеци раздяла и несигурност докато въпросът се разглежда от различните съдебни инстанции. Не е необяснимо защо в много случаи семействата решават да се откажат, напускат България и отиват да живеят другаде, където съжителството им не е поставено под условието на бюрокрацията и с нищо неоправдани процедури. При отрицателния прираст на населението ни подобен избор не би могъл да се нарече благоприятен за българското общество.

Явното противоречие на практиката със закона очевидно гони друга цел, а именно - поставянето на всевъзможни административни пречки пред новосформираното семейство, което в процеса на преодоляването им трябва едва ли не да "докаже" сериозността на брачното си намерение. Вярно е, че фиктивните бракове не са непознато явление. Но за тяхното противодействие законът е предвидил достатъчно възможности и способности (чл. 26, ал. 3 и 4 ЗЧРБ). Те са законни и се прилагат, ако администрацията събере доказателства за фиктивност на брака, а не обратното - семействата да доказват, че бракът им е истински. За съжаление и съдебната практика е все още твърде колеблива и не отменя по достатъчно категоричен начин този незаконнообразен подход на имиграционните служби, така че да се пресекат изцяло нарушенията на това основно човешко право.

Въпреки конституцията и въпреки закона, полицията може в практиката по прилагането им да ги разтълкува по начин, намесващ се в личните отношения на едно семейство дотам, че да предизвика неговата раздяла или да предопредели избора му на местоживееене като го принуди да избере не друго населено място, а друга държава. Почти сигурно е, че ако сте имали "неблагоразумието" да изберете за свой партньор в живота чужденец или чужденка, нашата имиграционна администрация няма да погледне на това като на право на неприкосновен, личен и интимен избор, в който няма право да се намесва. Най-малкото задължително ще прати съпруга-чужденец обратно в страната му на произход да чака два-три месеца специална административна благословия под формата на виза "D", ако изобщо я получи. Защото, ако не я получи го чакат още дълги месеци на съдебно обжалване и унизително доказване, че бракът не е фиктивен. Време, през което съпругът е разделен от съпругата, а родителят от децата си само защото, прилагайки закона, администрацията смята, че в полза на "националната сигурност" и "общественото благо" има властта да определя за територията на България с кого да живее един човек и с кого не. ■